

Szakmai beszámoló

A pályázat címe:

Határtalanul! Irodalmi és történelmi hősök Hont, Nógrád és Gömör vármegyékben

Pályázati azonosító: HAT-KP-1-2025/1-001393

Pályázó szervezet: Egri Tankerületi Központ Egri Pásztorvölgyi Általános Iskola és Gimnázium OM azonosító:031607

Az utazás időpontja: 2026. április 21-24.

Résztevők száma: 49 fő: 45 diák és 4 kísérő tanár

Közreműködő utazási iroda: Csillagösvény Utazási Iroda (Székesfehérvár)

Idegenvezető: Maksi István

Utaztató: Szebusz Eger Kft.

Szálláshely: Várhosszúrét, Jozefina panzió

Külhoni csoporttal megvalósított program helyszíne: Bátikai Alapiskola

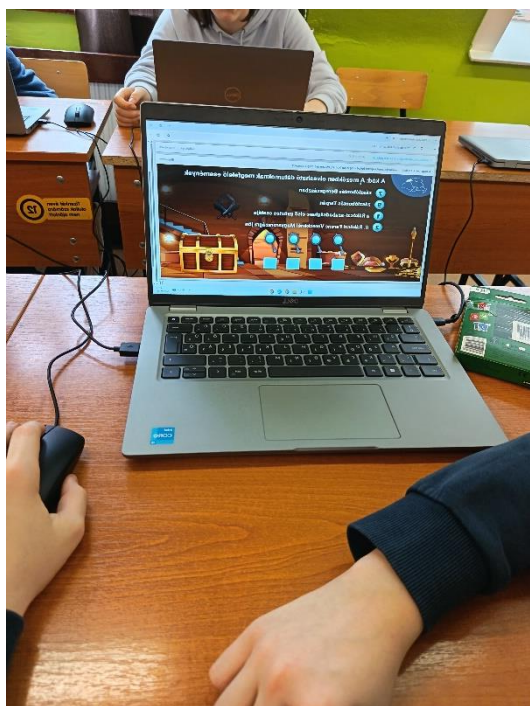
Kiemelkedő tevékenységet folytató, ismert helyi személlyel megvalósított program:

- Németh Zita a Mikszáth- emlékház kurátora, a Mikszáth-hagyaték ápolója, kutatója
- Máté Gyöngyi hagyományőrző, népművész
- Slíž Róbert harangöntő mester

I. Előkészítő szakasz

Az utazást megelőző előkészítő órákon (2026. április 15-én és 20-án) a diákok fotók, videók, térképek és digitális feladatok segítségével ismerkedhettek meg a Felvidék tájaival, városaival, utunk pontos útvonalával. A 7. osztályos történelemtanulóik segítségével felidéztek a trianoni döntés felvidéki magyarságot érintő következményeit. Felfrissítettük ismereteiket II. Rákóczi Ferencről, megismerkedtek azokkal az írókkal, történelmi helyszínekkel, amelyeket az út során meglátogattunk.

A természeti értékek és települések megismeréséhez hozzájárult a Határtalanul Barangoló digitális tartalomtár is, mely vidám, érdekes feladatokkal, játékos módon hozta közelebb a diákokat a felvidéki kirándulás helyszíneihez. A weboldalon található digitális tartalmakkal a tanulók nem csupán ismereteket szereztek a Felvidék tájairól, értékeiről, településeinek történelmi szerepéről, hanem képessé váltak arra is, hogy tudatosan készüljenek fel az utazásra. Motiváltságuk, megszerzett ismereteik elősegítették, hogy a program elérje legfontosabb pedagógiai célját: a nemzeti összetartozás élményének elmélyítését és a közös kulturális örökség tudatosabb megélését.

II. A Határtalanul! program részletes ismertetése

1. nap: 2026.04.21. kedd

Reggel 06.30-kor indultunk el iskolánk parkolójából a Szebusz Eger Kft. kényelmes autóbusszával, melyre jól látható helyre kihelyeztük a program logóját és iskolánk nevét is. Első megállónk az impozáns vulkáni csúcsra épült **Somoskő vára** volt, melyről csodálatos kilátás nyílt a környékre. Sajnos évtizedekig csak a falu széléről lehetett csodálni, mivel pár méterrel került a trianoni határ mögé. Ma már szerencsére a határok átjárhatóságával gond nélkül meglátogathatjuk az impozáns várromot és a hegy oldalában, szintén Felvidékhez tartozó geológiai érdekességet, a bazaltorgonákat és a kőtengert. Itt csatlakozott hozzánk Maksi István honismereti vezető, aki humorával, közvetlenségével, ízes palóc beszédével hamar belopta magát a szívünkbe.

A vár felfedezése után felkerestük a **Mikszáth-emlékházat Szklabonyán**. A palóc író tanulmányait Rimaszombaton és Selmezbányán végezte és itt is olyan élményekre, tapasztalatokra tett szert, amelyeket számos művében viszontláthatunk. A Mikszáth-emlékházat **Németh Zita kurátor** mutatta be nekünk, aki a Mikszáth-hagyaték ápolója, kutatója és nagy szerepe volt annak megnyitásában.

A következő állomásunk **Alsósztrégo** volt, ahol a **Madách Imre szülőkastélyában** berendezett csodálatos, interaktív múzeumot tekintettük meg. Megtudtuk, hogy az író 1855-ben átalakíttatta a kastély egy részét, és a biliárdszoba melletti folyosóból létrehozta háló- és dolgozószobáját, a híres “oroszlánbarlangot”, ahol irodalmi műveinek jelentős része keletkezett. Itt írta meg Az ember tragédiáját- alig egy év leforgása alatt.

Késő délután **Losoncon**, a **református temetőben** felkerestük Ráday Pál, Rákóczi fejedelem személyi titkárának, és Kármán József írónak a sírját. megállapítottuk, hogy a református temető botanikus kertnek is beillik hatalmas fáival, buja növényzetével.

Ezután **Fülek várában** tettünk látogatást, amelynek legendája Koháry István kapitány hősiességéről mesél. A Füleki Vármúzeum állandó kiállításán megtekintettük azt a paleontológiai tárlatot, amely a Fülek környékén talált ősmaradványokat mutatja be, a régészeti kiállításon pedig a füleki vár évszázadait ismerhettük meg. A vár területén lévő tanösvényen a várhegy földtanáról tájékozódunk.

Az első nap végén már a szálláshelyünkön vacsoráztunk, (Várhosszúrét, Jozefína panzió; Cím: Krásnohorská Dlhá Lúka 113. www.penzionjozefina.sk), majd **Máté Gyöngyi** ügyes kezű **hagyományörző, népművész** művészetébe nyertünk betekintést. A foglalkozáson mi is kipróbálhattuk ügyességünket, egy életfát készítettünk.

2. nap: 2026. 04. 22. szerda

Reggeli után a **Bátkai Alapiskolába** látogattunk, ismerkedtünk, barátkoztunk a helyi diákokkal, összevetettük a két általános iskola azonos és eltérő követelményeit, napirendjét. Gyurán Ágnes igazgatóhelyettes (Pósa Lajos leszármazottja) könnyek között mesélt arról, hogy egyre nehezebb megőrizni a magyar nyelvű közösségeket, a kultúrát és az identitást.

Iskolalátogatásunk után **Rimajánosiba** a Keresztelő Szent Jánosnak szentelt román stílusú bencés **monostortemplomba** látogattunk. Itt érdekes előadást hallhattunk arról, hogy a szerzetesek feladata volt a kereszténység terjesztésén túl az ifjúság oktatása, hiszen az apátság az írásbeliség és a kultúra terjesztője volt. Egyes vélemények szerint itt másolták a híres Pray-kódexet, és itt írták bele a Halotti beszédet is.

Ezután **Rimaszombatban** megtekintettük a **Gömör-Kishonti Múzeum** gazdag kiállítását, majd a régi gimnázium épületét, ahol 1857 - 1863 között tanult Mikszáth Kálmán, a nagy palóc. A város másik jelentős közterülete a Tompa-tér, melyet a város nagy szülöttéről neveztek el. Itt áll Tompa Mihály bronzszobra, Holló Barnabás alkotása. A tér további nevezetességei a Gömör-Kishonti Múzeum, az elegáns, egész alakos Petőfi-szobor, valamint a vármegyeháza és a volt Magyar Királyi Törvényszéki Palota.

Délután kirándulást tettünk a **Maginvári kilátóhoz**, ahonnan belátni a Rima völgyét Rimaszombattal és szép időben a távolban északról a Királyhegy, délre a Mátra és a Bükk csúcsait.

Útban a szállás felé megsejleltük a régészeti feltárás alatt álló **Gombaszögi pálos monostort**. Gömör megye egyik eldugott szegletén, a mai magyar határ közelében, Szalóc határában egy 7 m magas falcsont már 650 éve hirdeti az egykor itt állt egyházi épület emlékét. A 16. század elejéig ez volt a Magyar Királyság legészakabbra fekvő pálos monostora.

Vacsora után meglátogattuk a várhosszúréti -szállásunkhoz közel élő **Slíz Róbert mester harangöntő műhelyét**. A 2018-ban elnyert az Év ifjú mestere díj büszke tulajdonosa a hagyományos harangöntés fortélyaiival ismerttetett meg bennünket.

3. nap: 2026. 04. 23. (csütörtök)

Ezen a napon először **Borsiba**, a **Rákóczi család várkastélyába** látogattunk el. Itt született II. Rákóczi Ferenc, Erdély és Magyarország választott fejedelme, ennek emlékére megkoszorúztuk a kastély előtt álló mellszobrát. A különleges tárlat ismertette a Rákócziak családfáját, valamint bepillantást engedett Rákóczi ifjú- és felnőttkorába is. A kiállítás végén a megtudhattuk, hogyan őrzik mind a mai napig a nagyságos fejedelem emlékét filmek, festmények, de akár bélyegek vagy élelmiszeripari termékek is.

Délután **Kassára** utazunk, ahol megtekintettük a **rodostói házat**, amely a nagyságos fejedelem törökföldi emigrációjának állít emléket.

Meghatottan álltunk a dómban II. Rákóczi Ferenc szarkofágja mellett, ahol édesanyjával, Zrínyi Ilonával és barátjával, Bercsényi Miklóssal nyugszik. Kassai sétánk alkalmával megcsodáltuk a városközpont legjellegzetesebb épületeit: a Lőcsei-házat, a Szentháromság-templomot és rendházat, az Állami Színházat, az Orbán tornyot és az Andrassy palotát.

Útban hazafelé megkerestük az Andrassyak jótékony misszióira emlékeztető, a

Krasznahorka vára alatt 1898-ban elhelyezett méretes **emléktáblát**, amely az Andrassy-birtok alkalmazottai részére alapított nyugdíjalap létrehozását dokumentálja.

4. nap: 2026. 04. 24. (péntek)

Utolsó napunkat a botanikus kertre emlékeztető **betléri kastélyparkban** kezdtük,

majd a belső berendezését tekintve is tökéletes állapotban ránk maradt, csodálatos **Andrássy-kastélyt** tekintettük meg. A rezidenciát Andrássy István báró, kuruc generális, a család betléri ágának megalapítója építtette. Egyik legszebb része a mintegy húszezer kötetet számláló hatalmas könyvtár. Természetesen vadászkastély lévén a trófeák sem maradhattak el.

Felvidéki kirándulásunkat a „rózsák városában”, II. Rákóczi Ferenc egyik kedvenc tartózkodási helyén, **Rozsnyón zártuk.**

III. Értékelő szakasz:

Az értékelő osztályfőnöki órát 2026. április 27-én tartottuk. A program során készült fotók segítségével elevenítettük fel a kirándulás négy napjának eseményeit, a színes programokat, a személyes élményeket. A külhoni diákokkal való találkozás, mély benyomást tett a tanulókra, és hozzájárult a nemzeti összetartozás érzésének erősítéséhez.

Különösen nagyra értékelték, hogy a kirándulás idegenvezetője az életkoruknak megfelelő, érthető nyelvezettel, változatos módszerekkel mutatta be a látnivalókat. Utunk során sok személyes élményét, hétköznapi gondját osztotta meg velünk, ezzel is közelebb hozta, átélhetővé tette az addig csak elképzelt kisebbségi létet. Személyisége jelentősen hozzájárult a szociális érzékenység, az empátia és a nemzeti identitás erősítéséhez.

A feldolgozás során a tanulók és a kísérők által készített fotókból kiválogattunk néhányat, s ebből készítettünk egy tablót osztályunk falára, mely év végéig díszítette a termet.

A program kiegészítéseként 2024. június 2-án a 7. évfolyamosok Budapestre látogattak, ahol a Magyarság Háza Galériában „A külhoni magyar közösségek múltja és jelene” című rendhagyó foglalkozáson vettek részt. A foglalkozáson feleleveníthették a megszerzett tudást, a kitöltött tesztfeladatok nagyon jól sikerültek, a csoport még dicséretben is részesült.

A Nemzeti Összetartozás Napja alkalmából a két osztály több évfolyam előtt is fényképes beszámolót tartott a Határtalanul programban szerzett élményeiről, ezzel közvetítve az összetartozás üzenetét az iskola közössége felé.

A Határtalanul program négy napja földrajzi, történelmi, irodalmi, biológiai és művészettörténeti ismeretek gyakorlati alkalmazását és élményszerű elsajátítását tette lehetővé. A közös programok hozzájárultak a diákok együttműködési készségeinek és kommunikációs képességeinek fejlődéséhez, valamint erősítették az osztályközösség összetartását is. Különösen értékes eleme a programnak a nemzeti identitás erősítése és a külhoni magyar közösségekkel való kapcsolatépítés. A határon túli magyar diákokkal való találkozás, a közös tevékenységek, az élmények megosztása segítették tanulóinkat annak felismerésében, hogy a magyarság kulturális öröksége a határokon túl is élő valóság.

